

**Postanowienie Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego
z dnia 18 kwietnia 1996 r.
I PZP 6/96**

Krajowa Sekcja Pożarnictwa NSZZ "Solidarność" jako struktura branżowa tego związku zawodowego nie jest uprawniona do przedstawiania Sądowi Najwyższemu zagadnień prawnych budzących poważne wątpliwości (art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych - Dz. U. Nr 55, poz. 234 ze zm.).

Przewodniczący SSN: Prezes Jan Wasilewski, Sędziowie SN: Józef Iwulski (sprawozdawca), Adam Józefowicz, Andrzej Kijowski, Jerzy Kuźniar, Stefania Szymańska, Maria Tyszczel,

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 18 kwietnia 1996 r. wniosku Zarządu Krajowego Związku Zawodowego Strażaków "Florian" i Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego "Solidarność" Krajowej Sekcji Pożarnictwa skierowanego przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego do rozpoznania przez skład siedmiu sędziów Izby Administracyjnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego o podjęcie uchwały zawierającej odpowiedź na następujące zagadnienie prawne:

Czy art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. Nr 55, poz. 234) ma zastosowanie w wypadku zaistnienia okoliczności o których mowa w art. 43 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. Nr 88, poz. 400 z późniejszymi zmianami) ?

p o s t a n o w i ł:

odmówić podjęcia uchwały

U z a s a d n i e n i e

Zarząd Krajowy Związku Zawodowego Strażaków "Florian" i Niezależny Samorządny Związek Zawodowy "Solidarność" - Krajowa Sekcja Pożarnictwa z powołaniem się na art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. Nr 55, poz. 234 ze zm.) złożyły wniosek o wyjaśnienie następującego zagadnienia prawnego: "czy art. 32 ustawy o związkach zawodowych ma zastosowanie w wypadku zaistnienia okoliczności o których mowa w art. 43 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. Nr 88, poz. 400 ze zm.)?"

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 22 ust. 2 powołanej ustawy o związkach zawodowych ogólnokrajowa organizacja międzyzwiązkowa, a także ogólnokrajowy związek zawodowy

reprezentatywny dla pracowników większości zakładów pracy mają prawo występowania do Sądu Najwyższego z wnioskami o wyjaśnienie przepisów prawa pracy i ubezpieczeń społecznych budzących wątpliwości lub których stosowanie wywołało rozbieżności w orzecznictwie.

Wykładnia występującego w tym przepisie pojęcia "ogólnokrajowy związek zawodowy reprezentatywny dla pracowników większości zakładów pracy" była już przedmiotem wielokrotnych wypowiedzi Sądu Najwyższego.

W postanowieniu składu siedmiu sędziów z dnia 9 września 1994 r., I PZP 38/94 (OSNAPIUS 1995 nr 6 poz. 73) Sąd Najwyższy stwierdził, że ogólnokrajowy związek zawodowy reprezentatywny dla pracowników większości zakładów pracy, w rozumieniu art. 22 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych oznacza ogólnokrajowy związek zawodowy, który posiada swoje struktury organizacyjne w więcej niż połowie zakładów pracy w Polsce. Sąd Najwyższy uznał, że z art. 22 ust. 2 w zw. z ust. 1 ustawy o związkach zawodowych wynika wniosek, że prawo występowania do Sądu Najwyższego z wnioskami o wyjaśnienie przepisów przysługuje tylko niektórym organizacjom związkowym, przy czym gdy chodzi o ogólnokrajowy związek zawodowy, musi on spełniać jeszcze jeden warunek, tzn. być "reprezentatywny dla pracowników większości zakładów pracy". Ograniczenie w ustawie o związkach zawodowych liczby podmiotów uprawnionych do występowania z wnioskami o wyjaśnienie przepisów prawnych odpowiada ogólnemu założeniu, że tylko niektóre z nich mogą zgłaszać wnioski o wykładnię prawa, podobnie jak tylko niektóre podmioty mają prawo wnoszenia rewizji nadzwyczajnych. Wynika to ze szczególnego charakteru wymienionych instytucji prawnych, sprzeciwiającego się korzystaniu z nich przez wszystkich i bez ograniczeń. Sąd Najwyższy przyjął, że ogólnokrajowy związek zawodowy musi być "reprezentatywny dla pracowników większości zakładów pracy", co należy łączyć [...] z przynależnością i liczebnością pracowników oraz z posiadaniem struktur organizacyjnych w więcej niż połowie (większości) zakładów pracy w Polsce. Podobnie w postanowieniu z dnia 10 stycznia 1995 r., I PZP 54/94 (OSNAPIUS 1995 nr 7, poz. 85) Sąd Najwyższy uznał, że prawo występowania do Sądu Najwyższego z wnioskami o wyjaśnienie przepisów prawa pracy i ubezpieczeń społecznych (art. 22 ustawy o związkach zawodowych) nie przysługuje Ogólnopolskiemu Związkowi Zawodowemu Lekarzy także po nowelizacji Kodeksu pracy dokonanej ustawą z dnia 29 września 1994 r. o zmianie ustawy - Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 113, poz. 547 ze zm.). Sąd Najwyższy podniósł w uzasadnieniu tego postanowienia, że w przepisach art. 22 ustawy o związkach zawodowych chodzi o reprezentatywność w węższym znaczeniu niż określone w art. 7 ust. 2 tej ustawy, odnoszącym się do reprezentowania przez związki zawodowe interesów swoich członków. Należy więc przyjąć, że o istnieniu omawianej reprezentatywności decyduje kryterium ilościowe. Reprezentatywny dla pracowników większości zakładów pracy jest taki ogólnopolski związek zawodowy, który ma struktury organizacyjne w większości zakładów pracy w Polsce. Nie ma przy tym znaczenia, ilu pracowników zrzesza on w poszczególnych zakładach pracy. Ustawa nie przewiduje bowiem kryterium reprezentowania większości pracowników, lecz pracowników w większości zakładów pracy. Stan prawny również w tym zakresie nie uległ zmianie w związku z powołaną wyżej nowelizacją Kodeksu pracy. Według art. 238 § 1 i art. 241¹⁷ k.p. w brzmieniu nadanym przez tę ustawę ogólnokrajowy związek zawodowy (obok federacji i konfederacji) jest jedną z

ponadzakładowych organizacji związkowych, która może być organizacją reprezentatywną. Zachodzi to wówczas, gdy zrzesza ona co najmniej pięćset tysięcy pracowników lub co najmniej 10% ogółu pracowników objętych zakresem działania statutu, nie mniej niż pięć tysięcy pracowników lub największą liczbę pracowników, dla których ma być zawarty określony układ ponadzakładowy. O istnieniu takiej reprezentatywności orzeka Sąd Wojewódzki w Warszawie. Jest to jednakże reprezentatywność, która nadaje tym organizacjom zdolność do zawarcia ponadzakładowego układu zbiorowego pracy, a nie do podejmowania czynności określonych w art. 22 ustawy o związkach zawodowych.

Takie samo rozumowanie leżało u podstaw wykładni przyjętej w orzecznictwie Sądu Najwyższego, odnośnie do prawa składania rewizji nadzwyczajnych. W uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 14 kwietnia 1993 r., I PZP 7/93 (OSNCP 1993 z. 10 poz. 175, OSP 1994 z. 4 poz. 67 z apr. gl. B. Wagner) przyjęto, że Krajowa Komisja NSZZ "Solidarność 80" nie jest uprawniona do wnoszenia rewizji nadzwyczajnych w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych na podstawie art. 22 ust. 1 ustawy o związkach zawodowych. To samo stanowisko wynika z szeregu nie publikowanych orzeczeń Sądu Najwyższego: np. postanowienia z dnia 6 stycznia 1993 r., I PRN 64/92; postanowienia z dnia 6 stycznia 1993 r., I PRN 62/92; postanowienia z dnia 6 stycznia 1993 r., I PRN 63/92; postanowienia z dnia 5 maja 1993 r., I PRN 1/93.

Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę podziela powyższą wykładnię i jej argumenty. Związek Zawodowy Strażaków "Florian" jest ogólnokrajowym związkiem zawodowym. Nie posiada on jednak struktur organizacyjnych w większości zakładów pracy w Polsce, nie spełnia zatem kryterium reprezentatywności z art. 22 ust. 2 ustawy o związkach zawodowych a więc nie jest uprawniony do występowania do Sądu Najwyższego z wnioskami o wyjaśnienie przepisów prawa pracy i ubezpieczeń społecznych budzących wątpliwości lub których stosowanie wywołało rozbieżności w orzecznictwie.

Wniosek został złożony także przez NSZZ "Solidarność" Krajową Sekcję Pożarnictwa i podpisany przez przewodniczącego tej Sekcji. Zgodnie ze statutem NSZZ "Solidarność" prawo reprezentowania całego związku wobec władz i organów administracji państwowej i gospodarczej, a także innych organizacji i instytucji, należy do zakresu działania Komisji Krajowej, którą na zewnątrz reprezentuje jej przewodniczący (§ 19 ust. 1 pkt 1 i ust. 3). Struktury krajowe Związku (rodzaj jego struktur branżowych - § 29 ust. 1 pkt 3 statutu) poprzez swoje władze stanowią reprezentację wchodzących w ich skład podstawowych jednostek organizacyjnych Związku, wyłącznie w sprawach dotyczących danej branży (§ 34 statutu). Tym samym należy uznać, że rozpatrywany wniosek został sporządzony przez jednostkę organizacyjną (strukturę branżową) NSZZ "Solidarność" i podpisany przez jej przewodniczącego, działającego w imieniu tej jednostki organizacyjnej. Nie można uznać, aby wniosek został złożony przez Związek Zawodowy, gdyż ani jego sekcja krajowa ani jej przewodniczący nie są uprawnieni do działania w imieniu całego Związku. Nie chodzi więc w tym przypadku jedynie o brak formalny, sprowadzający się do braku podpisu osoby (organu) uprawnionej do działania w imieniu określonego podmiotu - ogólnokrajowego związku zawodowego, lecz o złożenie wniosku o wykładnię przez podmiot nieuprawniony. Zgodnie bowiem z wyżej cytowaną treścią art. 22 ust. 2 ustawy o związkach zawodowych, uprawnienie do przedkładania Sądowi Najwyższemu budzących poważne wątpliwości zagadnień

prawnych, przysługuje ogólnokrajowemu związkowi zawodowemu reprezentatywnemu dla pracowników większości zakładów pracy jako całemu związkowi (w tym przypadku NSZZ "Solidarność"), a nie jednostce organizacyjnej jego struktury branżowej.

Biorąc to pod rozwagę, Sąd Najwyższy na podstawie art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 20 września 1984 r. o Sądzie Najwyższym (jednolity tekst: Dz. U. z 1994 r., Nr 13, poz. 48) odmówił podjęcia uchwały.

=====